

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Аналіз господарської діяльності»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Облік і аудит

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.21 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу
Протокол від 22.09.21 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.21 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління, протокол від 31.08.2021 № 1

Розробники: викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, Луценко Г. П.

1. Доктор економічних наук, професор кафедри бізнес адміністрування, маркетингу і туризму Кременчуцького національного університету ім. М. Остроградського – Дружиніна В.В.
2. Викладач циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, Пушкар О.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва напрямку підготовки, спеціальності, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів ECTS – 4,0 Загальна кількість годин - 120 Кількість тем - 11	<u>07</u> <u>Управління та адміністрування</u> ; (шифр галузі) (назва галузі знань) <u>071 Облік і оподаткування</u> ; (код напрямку (назва напрямку підготовки або спеціальності) <u>бакалавр</u> (назва сво)	Навчальний курс <u>3</u> (номер) Семестр <u>6</u> (номер) Види контролю: <u>залік</u> (екзамен, залік)	
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:			
Денна форма навчання		Заочна форма навчання	
Лекції	- <u>20</u> (години)	Лекції	- <u>16</u> (години)
Семінарські заняття	- <u>0</u> (години)	Семінарські заняття	- <u>0</u> (години)
Практичні заняття	- <u>40</u> (години)	Практичні заняття	- <u>2</u> (години)
Лабораторні заняття	- <u>-</u> (години)	Лабораторні заняття	- <u>-</u> (години)
Самостійна робота	- <u>60</u> (години)	Самостійна робота	- <u>102</u> (години)
Індивідуальні завдання:		Індивідуальні завдання:	
Курсова робота	- <u>-</u> (кількість, № семестру)	Курсова робота	- <u>-</u> (кількість, № семестру)
Реферати	- <u>-</u> (кількість, № семестру)	Реферати	- <u>-</u> (кількість, № семестру)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Аналіз господарської діяльності» є формування у здобувачів вищої освіти аналітичного творчого мислення шляхом опанування ними необхідних теоретичних знань, умінь та практичних навичок з методології та методики організації і проведення господарського аналізу виробничо-експлуатаційної діяльності підприємств.

Завдання: вивчення теоретичних основ і набуття практичних навичок аналізу господарської діяльності підприємств в умовах ринкової економіки, яка потребує від підприємств підвищення їх ефективності і конкурентоспроможності на основі впровадження досягнень науково-технічного процесу, ефективності форм господарювання і управління виробництвом.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Аналіз господарської діяльності» тісно пов'язана з іншими дисциплінами навчального плану: з них попередньою є зумовлене попереднім вивченням дисциплін: «Політична економія», «Статистика», «Економіка підприємства»,

«Бухгалтерський облік», а наступними – «Фінансовий облік», «Управлінський облік», «Фінанси підприємства», «Аудит» та інші.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1. Суть аналізу господарської діяльності і синтезу, їх взаємозв'язок.
2. Роль і значення аналізу господарської діяльності у вивченні виробничо-експлуатаційної діяльності підприємств.
3. Предмет, зміст, об'єкт, суб'єкти, рівні і завдання аналізу господарської діяльності підприємств.
4. Основні вимоги, яким повинен відповідати аналіз.
5. Інтерпретацію понять «метод», «методологія», «методика», «прийоми», «види», «інформаційна база», «організація», «форми узагальнення» аналізу.
6. Методичну основу моделювання і аналізу основних показників діяльності підприємств.

вміти:

1. Вибирати методологію аналізу підприємства як системи, розроблювати та опрацьовувати його процедури.
2. Установлювати мету і завдання аналізу, вибирати адекватні їм методики.
3. Опрацьовувати процедури аналізу з урахуванням конкретних умов.
4. Визначати інформаційну базу аналізу, способи її опрацювання, систематизації та подання.
5. Вміти аналізувати ресурси, процеси і результати діяльності підприємства.
6. Системно і комплексно аналізувати діяльність підприємства.
7. Аналізувати використання ресурсів підприємства.
8. Оцінювати результати господарської діяльності підприємства.
9. Проводити факторний аналіз узагальнюючих економічних показників.
10. Проводити наукові дослідження із залученням методик господарського аналізу.
11. Визначати предмет, цілі та задачі аналітичного дослідження.
12. Скласти тематику, програму та календарний план аналітичного дослідження.
13. Здійснювати моделювання адитивних, мультиплікативних і комбінованих факторних систем досліджуваних економічних показників.
14. Застосовувати статистичні методи обробки інформації для виявлення залежностей між досліджуваними показниками.
15. Розробляти прогнози та виявляти основоположні фактори, що надають більш глибоку уяву щодо предмету аналітичного дослідження.
16. Робити наукові висновки із аналітичних досліджень, належним способом.
17. Оформлення і подання фінансової звітності.

Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Фахові компетентності (ФК)	ФК-1	Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці
	ФК-5	Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень
	ФК-15	Здатність аналізувати фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання, використовуючи дані звітності, комп'ютерну техніку та статистичні методи обробки інформації

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1 Суть, предмет, зміст і завдання господарського аналізу.

Аналіз і синтез – методи вивчення процесів і явищ природи та суспільства. Способи аналітичного розчленування досліджуваного об'єкта на складові частини. Використання аналітичного методу дослідження у різних галузях сучасної науки (хімії, фізиці, біології, медицини та інших). Суть економічного аналізу і синтезу, їх взаємозв'язок.

Господарський аналіз в умовах ринкової економіки. Роль і значення аналізу у вивченні господарської діяльності підприємств.

Аналіз – основа складання планів – прогнозів, бізнес-планів, виробничих завдань, програм, стратегії підприємства на внутрішньому і зовнішньому ринку, експрес-діагностики його техніко-економічного і фінансового стану.

Роль господарського аналізу у здійсненні контролю за виконанням виробничих завдань, програм, індикативних планів, планів-прогнозів, бізнес планів, у проведенні діагностики ризику банкрутства підприємства.

Господарський аналіз – ефективний спосіб виявлення внутрішніх резервів підвищення ефективності і якості роботи підприємств. Роль господарського аналізу і діагностики в оперативному керівництві діяльністю підприємства, у виробленні й оцінці наслідків управлінських рішень, знаходженні найбільш результативних і оптимальних з них.

Теоретична основа господарського аналізу. Його зв'язок з галузевими економіками, статистикою, бухгалтерським обліком, аудитом, фінансами,

плануванням, маркетингом, менеджментом, організацією виробництва, праці і заробітної плати, інформатикою, математикою тощо.

Предмет господарського аналізу. Об'єкти й суб'єкти аналізу. Зміст аналізу. Рівні проведення господарського аналізу діяльності підприємств. Мета господарського аналізу. Використання в господарському аналізі системи показників.

Основні завдання господарського аналізу. Основні вимоги, яким повинен відповідати економічний аналіз. Оперативність, конкретність, систематичність, комплексність та об'єктивність господарського аналізу.

Тема 2 Метод і основні прийоми господарського аналізу.

Визначення методу. Метод економічного аналізу і його характерні особливості. Класифікація факторів, що впливають на зміну результатів господарської діяльності підприємства. Групування факторів за ступенем складності, ступенем діяння, часом дії, можливістю розрахунку величини впливу, характером впливу на результати виробництва. Внутрішні й зовнішні фактори. Суб'єктивні й об'єктивні фактори.

Методика господарського аналізу. Загальна (типова) і часткова (галузева) методика аналізу. Основні прийоми (способи) економічного аналізу. Прийом порівняння показників і його основні форми. Деталізація економічних показників. Балансовий прийом. Метод статистичних групувань. Спосіб перерахунку показників. Метод абсолютних, відносних і середніх величин.

Ряди динаміки. Спосіб зіставлення паралельних рядів. Індексний метод. Метод ланцюгових підстановок і його різновидності. Вибірковий метод. Анкетний метод дослідження. Опитування суб'єктів аналізу. Метод моментних спостережень. Метод експертних оцінок. Метод кореляції. Статистичні таблиці. Графічний метод. Математичні методи (лінійне і динамічне програмування, матричні методи, теорія масового обслуговування та ін.) застосовувані в аналізі.

Тема 3 Види, інформаційна база і організація господарського аналізу.

Види економічного аналізу. Групування господарського аналізу за широтою (характером) порівняння, обсягом аналізованих об'єктів (показників, питань), ступенем повторювання аналітичної роботи, часом проведення аналізу, ступенем охоплення аналізом досліджуваного об'єкта (показника), аспектами (напрямами) досліджування, суб'єктами (користувачами) аналізу, способами проведення аналізу, його функціями та ін.

Внутрішньогосподарський і міжгосподарський (порівняльний) аналіз. Загальний і тематичний аналіз. Епізодичний і систематичний аналіз. Попередній (перспективний) і наступний (ретроспективний) аналіз. Суцільний і

вибірковий аналіз. Загальноекономічний і техніко-економічний аналіз. Внутрішній і зовнішній аналіз. Коефіцієнтний, горизонтальний і вертикальний аналіз. Оцінний, діагностичний і розшуковий аналіз.

Інформаційна база господарського аналізу. Зміст і поняття інформації. Інформація – важливий ресурс ринкової економіки. Гласність і секретність інформації. Комерційна таємниця, її межі та значення для суб'єктів господарювання. Характеристика і класифікація видів інформації. Планово-нормативні, облікові, звітні й позаоблікові джерела інформації. Вимоги, яким має відповідати система інформації на підприємстві. Репрезентативність (при вибіркового аналізу), повнота, аналітичність, раціональність, своєчасність надходження і достовірність інформації. Перевірка вірогідності джерел інформації. Технічна і суттєва перевірка аналітичної інформації. Накопичення, обробка, систематизація, зберігання та використання аналітичної інформації.

Організація аналітичної роботи і оформлення результатів господарського аналізу. Поняття організації аналітичної роботи. Підготовчий, аналітичний і заключний етапи господарського аналізу. Послідовність (технологія) проведення аналізу господарської діяльності підприємства. Узагальнення, оцінка та оформлення результатів господарського аналізу. Форми узагальнення результатів аналізу господарської діяльності підприємств та організацій. Описова форма узагальнення результатів аналізу (заклучення, пояснювальна записка до звіту роботи підприємства, аналітична записка, доповідь, доповідна записка, довідка, рапорт – звіт, коментар, наказ, розпорядження та інше).

Безтекстова форма узагальнення результатів аналізу (аналітичні таблиці, графіки, схеми, номограми, моделі та інше.). Зміст та основні складові частини пояснювальної записки. Формування пропозицій за результатами економічного аналізу та контроль за їх реалізацією.

Автоматизація аналітичної роботи. Використання ЕОМ в господарському аналізі. Розробка і класифікація аналітичних задач. Створення автоматизованого банку даних для розв'язування аналітичних задач.

Тема 4 Аналіз виконання виробничої програми підприємств.

Значення та завдання аналізу виробничої програми підприємств. Аналізовані показники і вимірники обсягу продукції (робіт, послуг), які застосовуються при аналізі виробничої програми підприємств міського господарства.

Джерела інформації, що використовуються у процесі аналізу виробничої програми. Загальна методика аналізу виконання виробничої програми. Оцінка ступеня виконання плану за показниками виробничої програми. Аналіз виконання держконтракту та договірних зобов'язань за виробленою продукцією, виконаними роботами, наданими послугами. Аналіз динаміки виробничої програми за певну кількість періодів (років, кварталів, місяців).

Аналіз виробничої програми за видами виробленої продукції (наданих послуг). Аналіз виробничої програми за окремими структурними підрозділами

підприємства. Аналіз виробничої програми комунальних підприємств за окремими групами споживачів наданих послуг. Аналіз виробничої програми за територіальною ознакою. Оперативний аналіз виконання виробничої програми. Аналіз структури виробленої продукції (виконання робіт, наданих послуг) та розрахунок впливу структурних зрушень на зміну показників виробничої програми. Аналіз ритмічності (рівномірності) випуску продукції (надання послуг). Аналіз показників якості продукції (послуг).

Факторний аналіз виробничої програми. Основні фактори, які впливають на виконання виробничої програми підприємств, їх взаємозв'язок. Принцип побудови схематичних і математичних факторних моделей показників виробничої програми підприємств.

Аналітичний розрахунок впливу техніко-експлуатаційних факторів на виконання виробничої програми підприємств. Принципіальні схеми взаємозв'язку аналізованих і техніко-експлуатаційних факторних показників виробничої програми підприємств.

Автоматизація факторного аналізу виробничої програми в окремих галузях господарства. Аналіз обсягу виробництва і реалізації продукції (послуг) в умовах становлення ринкової економіки. Аналіз ринкових можливостей підприємств за різними критеріями і ознаками (сегментами), групами споживачів, параметрами продукції (послуг), основними конкурентами та ін.

Аналіз конкурентоспроможності виробленої продукції (поданих послуг). Оцінка конкурентних позицій підприємства за виробленою продукцією (наданими послугами).

Тема 5 Аналіз ефективності використання основних фондів.

Завдання та джерела аналізу основних фондів підприємств. Аналіз обсягу основних фондів за певну кількість періодів. Аналіз складу і структури основних фондів за різними ознаками: за натурально-предметним складом, призначенням, формою підпорядкування, власності, використанню у процесі виробництва та інше. Розрахунок впливу змін структури основних фондів на обсяг продукції (послуг) та інші економічні показники.

Аналіз руху і технічного стану основних фондів. Аналітичні показники, що використовуються для аналізу руху основних фондів і їх технічного стану. Аналіз фондоозброєності праці. Аналітичний розрахунок впливу фондоозброєності праці на кінцеві результати роботи підприємства.

Аналіз ефективності використання основних фондів. Аналітичні показники, що застосовуються для вивчення ефективності використання основних фондів: фондівіддача, фондоемкість продукції, рентабельність. Основні фактори, що впливають на зміну фондівіддачі й рентабельності основних фондів. Побудова економіко-математичних моделей показників фондівіддачі та рентабельності основних фондів. Аналітичний розрахунок впливу важливих факторів на зміну фондівіддачі й рентабельності основних

фондів. Принципові схеми взаємозв'язку аналізованих і факторних показників фондівіддачі і рентабельності основних фондів. Аналіз співвідношень темпів зміни показників фондівіддачі, фондоозброєності і продуктивності праці. Аналіз впливу основних фондів і ефективності їх використання на обсяг продукції (послуг).

Аналіз ефективності використання виробничого устаткування. Вивчення складу і структури виробничого устаткування за різними ознаками: за видами, терміном експлуатації, зносом, часом роботи, продуктивністю та ін. Аналіз ефективності використання виробничого устаткування. Аналітичні показники, що застосовуються для вивчення ефективності використання виробничого устаткування. Аналіз впливу кількості устаткування і ефективності його використання на виконання виробничої програми підприємств. Блок-схема взаємозв'язку обсягу продукції і факторів, що характеризують загальну величину, структуру та ефективність використання основних фондів (виробничого устаткування). Визначення впливу екстенсивних та інтенсивних чинників ефективності використання основних фондів (устаткування) на зміну обсягу продукції (послуг) підприємства.

Аналіз ефективності використання земельних площ підприємства, аналітичні показники, які застосовуються для вивчення ефективності використання земельних площ. Блок-схема та математична модель взаємозв'язку обсягу продукції і показників, що характеризують ефективність використання земельних площ підприємств.

Тема 6 Аналіз ефективності використання праці.

Завдання та джерела аналізу кадрового потенціалу підприємства. Аналітичні показники чисельності працівників, що використовуються для ефективності використання трудових ресурсів підприємства.

Аналіз динаміки чисельності працівників за певну кількість періодів. Аналіз укомплектованості підприємства кадрами. Аналіз складу і структури чисельності працівників за ознаками статі, віку, стажу роботи, рівня освіти, кваліфікацією, окремими спеціальностями, категоріями та ін. Визначення впливу зміни структури чисельності працівників на виконання виробничої програми підприємства.

Аналіз руху кадрів, вивчення причин та мотивів плинності робітників підприємства. Аналітичні показники, які використовуються для вивчення інтенсивності руху робочої сили на підприємстві. Визначення економічного збитку, який наноситься підприємству у зв'язку з плинністю кадрів.

Аналіз використання фонду робочого часу. Вивчення ефективності використання календарного, табельного та максимально можливого фондів робочого часу. Аналітичний розрахунок впливу окремих факторів на зміну фонду робочого часу. Аналіз внутрішньозмінних та цілоденних витрат робочого часу. Визначення економічного збитку, що завдається підприємству у

зв'язку з втратами робочого часу.

Аналіз продуктивності праці. Оцінка ступеня виконання плану продуктивності праці. Аналіз динаміки продуктивності праці. Фактори, які впливають на зміну рівня продуктивності праці. Розробка факторних математичних моделей для аналізу продуктивності праці. Принципіальні схеми взаємозв'язку аналізованих і факторних показників продуктивності праці.

Розрахунок впливу різних факторів на зміну рівня продуктивності праці. Розрахунок впливу продуктивності праці на обсяг виробництва продукції (послуг). Визначення частки приросту виробленої продукції (послуг), яку одержано у зв'язку з зростанням продуктивності праці.

Вивчення впливу трудових факторів на зміну виробничої програми підприємства. Принципіальні схеми взаємозв'язку аналізованих і трудових факторних показників виробничої програми. Методика розрахунку абсолютного та відносного впливу трудових факторів на зміну показників виробничої програми.

Аналіз впливу трудового та технічного потенціалу підприємства на кінцевий виробничий результат його роботи. Схема взаємозв'язку показників трудового і технічного потенціалів підприємства. Аналітичний розрахунок впливу трудового і технічного потенціалів підприємства на кінцевий результат його роботи.

Тема 7 Аналіз собівартості продукції (послуг).

Значення та джерела аналізу собівартості продукції (послуг) підприємства. Основні напрямки аналізу собівартості продукції (послуг). Аналіз виконання плану і динаміки експлуатаційних витрат. Залежність експлуатаційних витрат від обсягу виробленої продукції (послуг) та собівартості одиниці продукції (послуг).

Розрахунок впливу окремих факторів на зміну експлуатаційних витрат підприємств. Аналіз складу і структури собівартості продукції (послуг) за економічними елементами операційних витрат. Визначення ступеня впливу окремих економічних елементів операційних затрат на загальну зміну собівартості продукції (послуг). Факторний аналіз окремих економічних елементів витрат.

Аналіз витрат на матеріали. Показники використання матеріальних затрат. Матеріалоемкість продукції і матеріаловіддача. Аналітичний розрахунок впливу матеріальних затрат і матеріаловіддачі на зміну обсягу виробництва продукції.

Аналіз витрат на оплату праці. Вивчення складу, структури і динаміки фонду оплати праці. Аналіз співвідношення темпів росту показників продуктивності праці та середньої заробітної плати. Факторний аналіз фонду оплати праці. Схема взаємозв'язку фонду оплати праці і факторів, що впливають на його зміну.

Аналіз відрахувань на соціальні заходи. Аналіз амортизації основних фондів. Вивчення впливу окремих факторів на зміну цих елементів операційних

витрат.

Аналіз складу і структури комплексних (калькуляційних) статей витрат. Визначення впливу калькуляційних статей витрат на загальну зміну експлуатаційних витрат в цілому по підприємству. Аналіз комплексних статей витрат за їх окремими економічними елементами витрат.

Аналіз складу і структури експлуатаційних витрат за їх умовно–постійним і умовно-змінним характером. Аналіз рівня динаміки собівартості одиниці продукції.

Особливості аналізу експлуатаційних витрат в окремих галузях господарства.

Тема 8 Аналіз доходів підприємств.

Значення і джерела аналізу доходів підприємств та організацій господарства. Основні напрямки аналізу доходів. Оцінка ступеня виконання плану і аналізу динаміки доходів за певну кількість періодів.

Аналіз складу і структури доходів. Вивчення структурних змін в динаміці аналізованого показника.

Аналіз доходів у розрізі окремих джерел, споживачів продукції, структурних підрозділів підприємства та окремих відрізків часу звітного періоду. Вивчення ступеня участі окремих підрозділів підприємства у формуванні його доходів.

Основні фактори, що впливають на зміну доходів: обсяг реалізованої продукції (послуг) і середній тариф (ціна) одиниці продукції (послуг).

Аналітичний розрахунок впливу окремих факторів на зміну доходів. Багатофакторний аналіз доходів окремих підприємств. Аналіз маржинального доходу. Схематичний та математичний взаємозв'язок між маржинальним доходом і факторами, що впливають на його зміну. Факторний аналіз маржинального доходу.

Аналітичні показники – індикатори, що використовуються у процесі аналізу доходів. Порівняльний аналіз показників – індикаторів доходів.

Тема 9 Аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємств.

Значення і джерела аналізу прибутку та рівня рентабельності. Аналітичні показники, які використовуються під час аналізу прибутку. Аналітична схема взаємозв'язку показників прибутку підприємства. Оцінка ступеня виконання плану та аналіз динаміки прибутку за ряд періодів. Аналіз складу і структури прибутку. Порівняльний аналіз показників прибутку. Аналітичний розрахунок впливу окремих факторів на зміну величини прибутку.

Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції (послуг). Аналітичні

схеми і мультипликативні моделі прибутку і основних чинників, що впливають на його зміну в розрізі окремих підприємств. Методика розрахунку впливу окремих факторів на зміну прибутку в розрізі окремих підприємств господарства.

Маржинальний підхід до вивчення прибутку підприємств. Логічна схема і математична модель взаємозв'язку прибутку, маржинального доходу і факторів, що впливають на їх зміну.

Порівняльний аналіз динаміки співвідношень фінансових показників підприємства: доходів, витрат і прибутку. Аналітичне дослідження співвідношень індексів чисельності працівників, основних фондів, обсяг продукції (послуг) і прибутку підприємства.

Аналіз рівня рентабельності. Показники – індикатори, які використовуються для аналізу рентабельності виробництва, капіталу, активів, продукції, інвестиційних проектів та ін. Фактори, які впливають на зміну рівня рентабельності виробництва. Розробка факторних моделей для аналізу рентабельності виробництва.

Принципальні схеми взаємозв'язку факторних і аналізованих показників рентабельності. Аналітичний розрахунок впливу окремих факторів на зміну рівня рентабельності виробництва.

Аналіз фінансового стану підприємства.

Тема 10 Аналіз інвестиційної діяльності підприємства.

Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу.

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства.

Аналіз фінансових інвестицій.

Тема 11 Особливості аналізу зовнішньоекономічної діяльності.

Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу.

Аналіз обсягів, динаміки й структури експортних та імпорتنих операцій.

Аналіз рівня виконання зобов'язань за експортними та імпортними контрактами.

Аналіз ефективності зовнішньоекономічних операцій

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Суть, предмет, зміст і завдання господарського аналізу.	2	0	0	0	0	2	
Тема 2. Метод і основні прийоми господарського аналізу.	8	0	0	4	0	4	
Тема 3. Види, інформаційна база і організація господарського аналізу.	6	0	0	4	0	2	
Тема 4. Аналіз виконання виробничої програми підприємств.	18	6	0	4	0	8	
Тема 5. Аналіз ефективності використання основних фондів.	12	0	0	4	0	8	
Тема 6. Аналіз ефективності використання праці.	10	0	0	4	0	6	
Тема 7. Аналіз собівартості продукції (послуг).	14	4	0	4	0	6	
Тема 8. Аналіз доходів підприємств.	10	0	0	4	0	6	
Тема 9. Аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємств.	10	0	0	4	0	6	
Тема 10. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства.	16	6	0	4	0	6	
Тема 11. Особливості аналізу зовнішньоекономічної діяльності.	14	4	0	4	0	6	
Всього за семестр № 6:	120	20	0	40	0	60	залік

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Суть, предмет, зміст і завдання господарського аналізу.	4	0	0	0	0	4	
Тема 2. Метод і основні прийоми господарського аналізу.	6	0	0	0	0	6	
Тема 3. Види, інформаційна база і організація господарського аналізу.	6	0	0	0	0	6	
Тема 4. Аналіз виконання виробничої програми підприємств.	8	4	0	0	0	4	
Тема 5. Аналіз ефективності використання основних фондів.	12	0	0	0	0	12	
Тема 6. Аналіз ефективності використання праці.	12	0	0	0	0	12	
Тема 7. Аналіз собівартості продукції (послуг).	14	4	0	0	0	10	
Тема 8. Аналіз доходів підприємств.	12	0	0	0	0	12	
Тема 9. Аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємств.	13	0	0	1	0	12	
Тема 10. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства.	17	4	0	1	0	12	
Тема 11. Особливості аналізу зовнішньоекономічної діяльності.	16	4	0	0	0	12	
Всього за семестр № 6:	120	16	0	2	0	102	залік

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне оцінювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема 1. Суть, предмет, зміст і завдання господарського аналізу		1,12, 34 (с.7-22,113-151), 35 (с14-20),
	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Теоретична основа господарського аналізу. Предмет господарського аналізу. Основні завдання господарського аналізу. Господарський аналіз в умовах ринкової економіки.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування відповідей на питання за темою.</p> <p><i>Після вивчення самостійних питань необхідно у вигляді конспекту надати відповіді:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які основні вимоги пред'являються до організації господарського аналізу? 2. Приведіть основні етапи роботи бухгалтера та аналітика. 3. Дайте визначення предмету, об'єкту і завдань аналізу господарської діяльності. 4. Приведіть основні етапи і напрями розвитку господарського аналізу в сучасних умовах. 5. Приведіть визначення, найбільш змістовного аналізу господарської діяльності, що повністю відображає його зміст. 6. Приведіть основні етапи і напрями розвитку господарського аналізу в сучасних умовах. 7. Дайте визначення предмету, об'єкту і завдань аналізу господарської діяльності. 8. По яких ознаках зазвичай класифікують аналіз господарської діяльності? 9. Приведіть визначення, найбільш змістовного аналізу господарської діяльності, що повністю відображає його зміст. 10.Що розуміється під методикою комплексного аналізу господарської діяльності? 11.Назвіть основні елементи методики факторного аналізу. 12.Що покладене в основу методики функціонально - вартісного аналізу? 13.У чому полягає суть методики маржінального аналізу? 	
Тема 2. Метод і основні прийоми господарського аналізу		

	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування відповідей на питання за темою.</p> <p><i>Після вивчення самостійних питань необхідно у вигляді конспекту надати відповіді:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Визначення методу курсу2. Які принципи аналітичного дослідження Ви знаєте?3. Деталізація економічних явищ і показників4. У чому полягає суть методу порівняння?5. Моделювання економічних процесів6. Балансовий і сальдовий методи7. Елімінування і його технічні прийоми8. Які економіко-математичні методи застосовуються в аналізі? <p style="text-align: center;"><u>Завдання 1.</u></p> <p>За наявними даними:</p> <ul style="list-style-type: none">– визначити зміну вартості товарної продукції за вказаний період часу;– який прийом економічного аналізу Ви застосували? <table><tr><th rowspan="2">Роки</th><th rowspan="2">Товарна продукція в порівняних цінах, тис. грн.</th><th colspan="2">Темпи зростання, %</th></tr><tr><th>базисні</th><th>зоста, %</th></tr><tr><td>xxx1</td><td>9000</td><td>100</td><td>xxx1</td></tr><tr><td>xxx2</td><td>9500</td><td></td><td>xxx2</td></tr><tr><td>xxx3</td><td>9400</td><td></td><td>xxx3</td></tr><tr><td>xxx4</td><td>10500</td><td></td><td>xxx4</td></tr><tr><td>xxx5</td><td>11000</td><td></td><td>xxx5</td></tr></table>	Роки	Товарна продукція в порівняних цінах, тис. грн.	Темпи зростання, %		базисні	зоста, %	xxx1	9000	100	xxx1	xxx2	9500		xxx2	xxx3	9400		xxx3	xxx4	10500		xxx4	xxx5	11000		xxx5	34(с.14-18), 10 (с.20-34), 12 (с.23-42), 13, 14(37-65), 15(с.9-21), 16 (с.15-26)
	Роки			Товарна продукція в порівняних цінах, тис. грн.	Темпи зростання, %																							
базисні		зоста, %																										
xxx1	9000	100	xxx1																									
xxx2	9500		xxx2																									
xxx3	9400		xxx3																									
xxx4	10500		xxx4																									
xxx5	11000		xxx5																									
<p>Тема 3. Види, інформаційна база і організація господарського аналізу</p>																												
	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Внутрішньогосподарський і міжгосподарський (порівняльний) аналіз. Інформаційна база господарського аналізу. Зміст і поняття інформації. Організація аналітичної роботи і оформлення результатів господарського аналізу. Безтекстова форма узагальнення результатів аналізу (аналітичні таблиці, графіки, схеми, номограми, моделі та інше.). Автоматизація аналітичної роботи. Використання ЕОМ в господарському аналізі.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування відповідей на питання за темою.</p> <p><i>Після вивчення самостійних питань необхідно у вигляді конспекту надати відповіді:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Назвіть принципи наукового обґрунтування складу та змісту потоків економічної інформації.2. Як класифікуються показники інформації.3. Назвіть технічні прийоми економічного аналізу по етапах аналітичного процесу.4. Які основні вимоги пред'являються до організації і інформаційному	2,3,13,35, 34(с.25-36, 47-55), 35 (с.34- 44)																										

<p>забезпечення аналізу господарської діяльності на підприємстві?</p> <p>5. Що є методика виявлення і підрахунку резервів в аналізі господарської діяльності?</p> <p>6. Як на основі різних ознак можна класифікувати аналітичні показники?</p> <p>7. Що є обробка економічної інформації в горизонтальному аналізі?</p> <p>8. Що є вертикальним аналізом?</p> <p>9. Що є способами наведення показників в порівняльній вигляд?</p>	
<p>Тема 4. Аналіз виконання виробничої програми підприємств</p> <p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Аналіз виконання держконтракту та договірних зобов'язань за виробленою продукцією, виконаними роботами, наданими послугами. Аналіз виробничої програми за видами виробленої продукції (наданих послуг). Факторний аналіз виробничої програми. Автоматизація факторного аналізу виробничої програми в окремих галузях господарства.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування відповідей на питання за темою.</p> <p><i>Після вивчення самостійних питань необхідно у вигляді конспекту надати відповіді:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які значення та завдання аналізу виробництва продукції, робіт і послуг в умовах ринкових перетворень України? 2. Виконати аналіз обсягу виробництві продукції в натуральному і вартісному вираженні. 3. Провести аналіз динаміки обсягів виробництва продукції. 4. Назвати основні причини падіння обсягів виробництва у перехідний період. 5. Виконати аналіз асортименту і структури випуску продукції. 6. Які основні причини асортиментно-структурних зрушень при виробництві продукції? 7. Виконати аналіз якості продукції й основних причин зміни її рівня. 8. Провести аналіз сортності продукції. 9. Здійснити аналіз виробничого браку і причин його виникнення. 10. Провести аналіз ритмічності виробництві та випуску продукції. 11. Виконати аналіз комплектності виробництва і продукції. 12. Здійснити аналіз комплектності незавершеного виробництва. <p><i>Тести</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. План по асортименту продукції вважається виконаним лише в тому випадку, якщо по кожному виробу: <ol style="list-style-type: none"> а) план виконаний не менше чим на 100 %; б) план виконаний не більше ніж на 100 %; в) якщо хоч би по одному вигляду виробів план вище 100%; г) якщо хоч би по одному вигляду виробів план нижче 100%. 2. «Сукупність властивостей, що обумовлюють придатність продукції задовольняти певні потреби відповідно до її застосування». Це визначення: <ol style="list-style-type: none"> а) якості продукції; б) оновлення продукції; в) ритмічності виробництва; г) обсягу виробництва. 3. $\Pi = \text{VPP} * \text{Дбр},$ 	<p>4, 9-11,13, 34 (с. 36-47), 35 (с.53 -55), 27 (с.71-73), 30 (109-120), 31 (с.76-93), 32 (с.39-43)</p>

<p>де ВПП – об'єм виробленої продукції; Д_{бр} – частка остаточного браку Ця формула показує: а) втрати від браку; б) вплив браку на об'єм виробленої продукції; в) об'єм реалізованої продукції; г) немає вірної відповіді.</p> <p>4. Об'єм продажі (у натуральному обчисленні) залежить від : а) обсягу виробництва і рівня товарності; б) об'єму реалізації і ціни од. продукції; в) обсягу виробництва і собівартості од. продукції; г) немає вірного варіанту відповіді.</p> <p>5. Резерви зростання виробництва продукції за рахунок створення додаткових робочих місць визначається по формулі: а) $R \uparrow KР * PВ_{ф}$; б) $R \uparrow ФРЧ * ГВ_{ф}$; в) $R \uparrow ГВ * ФРЧ_{ф}$; г) $R \uparrow ГВ * Т$ де КР – кількість робочих місць; ФРЧ – фонд робочого часу; ГВ – годинний виробіток; Т – час роботи обладнання.</p> <p>6. $R \uparrow Т * ЧВ_{ф}$, де Т - час роботи обладнання; ЧВ – виробіток на одну машину – годину. Це означає резерви зростання виробленої продукції за рахунок збільшення: а) чисельності обладнання; б) часу роботи обладнання; в) чисельності робітників; г) немає вірної відповіді.</p> <p>7. Відсоток виконання договірних зобов'язань можна розрахувати за формулою: а) $\frac{\text{мін відвантаження}}{\text{планвідвантаження}} * 100\%$; б) $\frac{\text{планвідвантаження} - \sum \text{недопостачання}}{\text{планвідвантаження}} * 100\%$; в) $\frac{\sum \text{постачання} - \sum \text{недопостачання}}{\sum \text{відвантаження}} * 100\%$; г) немає вірної відповіді.</p> <p>8. По мірі готовності промисловості продукція поділяється на: а) готові вироби і напівфабрикати; б) незавершене виробництво; в) брак; г) немає вірної відповіді.</p> <p>9. Система показників якості продукції включає: а) загальні, приватні і непрямі показники;</p>	
--	--

- б) узагальнювальні, структурні і якісні показники;
- в) прямі, зворотні і узагальнювальні показники;
- г) немає вірної відповіді.

10. До узагальнюючих показників якості продукції відносять:

- а) коефіцієнт сортності;
- б) питома вага сертифікованої продукції;
- в) питома вага бракованої продукції;
- г) всі варіанти відповіді вірні.

11. До приватних показників якості продукції відносять:

- а) питома вага сертифікованої продукції;
- б) гарантійний термін придатності;
- в) рівень сервісного обслуговування;
- г) немає вірної відповіді.

12. Який показник обсягу виробництва включає вартість виробленої продукції продукції, виконаних послуг за мінусом незавершеного виробництва?

- а) об'єм реалізації продукції;
- б) товарна продукція;
- в) валова продукція;
- г) немає вірної відповіді.

Завдання 1.

Підприємство виробляє та реалізує цукор сирець як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Реалізація на внутрішньому ринку складає 100 000 тонн за ціною 700 грн/тонна. В умовах зменшення попиту на зовнішньому ринку, підприємство вирішує збільшити на 10% обсяг продажу на внутрішньому ринку зважаючи на те, що кожна додаткова тисяча тон може бути проданою лише за умови зменшення ціни на 10% за тонну.

Використовуючи умовні дані табл. 1, обґрунтуйте на підставі ефективності реалізації, оптимальну кількість реалізованої на внутрішньому ринку продукції, розрахувавши:

- 1) відносну ефективність як основної так і додаткової партії цукру;
- 2) абсолютний ефект від реалізації одиниці продукції як основної так і додаткової партії цукру;
- 3) абсолютний ефект від реалізації всієї кількості як основної так і додаткової партії цукру на внутрішньому ринку.

На підставі розрахунків заповніть табл. № 2 та зробить відповідні висновки.

Таблиця 1

Умовні дані

Собівартість виробництва одиниці продукції Сб.вр.	Сб.вир. = 560 грн /тонна
Ціна реалізації Ц.р.	Цр. = 700 грн / тонна
Кількість одиниць реалізації К.р.	К.р. = 100000 тонн

Таблиця 2

Відносна та абсолютна ефективність експорту

Кількість реалізації (всього) Кр.	Приріст реалізації ЛКр.	Показник відносної ефективності Ер.	Показник абсолютного ефекту від реалізації одиниці продукції Е р. аб.	Показник абсолютного ефекту реалізації всієї продукції ХЕ р. аб.

Тема 5. Аналіз ефективності використання основних фондів

Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.

Вивчення лекційного матеріалу та конспектування відповідей за темою.

Дати відповіді на питання у вигляді конспекту:

1. Показники забезпеченості підприємства устаткуванням, виробничими площами та іншими основними засобами.

2. Показники і чинники використання виробничих потужностей і устаткування.

3. Які фактори впливають на використання всіх виробничих ресурсів?

4. Як проводиться аналіз впливу кількості устаткування і ефективності його використання на виконання виробничої програми підприємств?

5. Скласти блок-схему взаємозв'язку обсягу продукції і факторів, що характеризують загальну величину, структуру та ефективність використання основних фондів (виробничого устаткування).

6. Визначити вплив екстенсивних та інтенсивних чинників ефективності використання основних фондів (устаткування) на зміну обсягу продукції (послуг) підприємства.

Рішення задач і ділових ситуацій за темами практичних занять і завдань виданих викладачем для вирішення вдома

Завдання 1

На основі наявних даних проаналізувати забезпеченість підприємства основними видами обладнання.

Види обладнання	Потреба в обладнанні, од.	Фактична наявність обладнання, од.
Загальна кількість обладнання - всього	55	63
в тому числі:		
А	5	6
Б	4	4
С	21	26
Д	5	4
Е	8	8
Ж	7	10
З	5	5

1,4-8,20,
24(с.55-81), 30
(с.136-161),
31 (с.79-93),
33 (с.67-76),
34 (с.111-153)

Тема 6. Аналіз ефективності використання праці

19,25,28-33

Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.

Вивчення лекційного матеріалу та конспектування відповідей за темою.

Дати відповіді на питання у вигляді конспекту:

1. Як визначити, чи забезпечене підприємство трудовими ресурсами?
2. Як проаналізувати якість робочої сили?
3. Що означає плинність кадрів?
4. Як дослідити використання робочого часу?
5. Як проаналізувати продуктивність праці?
6. Як розраховується ефективність використання календарного, табельного та максимально можливого фондів робочого часу?

Завдання 1.

На основі наведених даних розрахуйте зміни випуску продукції за рахунок:

чисельності промислово – виробничого персоналу і виробітку одного працівника;

розміру основних виробничих фондів і фондівіддачі;

вартості використання матеріальних ресурсів і матеріалівіддачі.

Зробіть висновки за результатами аналізу.

Показники	Минулий рік	Звітний рік
Вартість валового випуску продукції, тис.грн.:		
- в порівнянних цінах	660000	762500
- в поточних цінах	660000	915000
Середньоспискова чисельність ППП, люд.	1000	1200
Середньорічна вартість ОПФ, тис. грн.	183820	228750
Сума матеріальних затрат, тис. грн.	350000	450000

Завдання 2.

Проаналізувати показники руху промислово – виробничих працівників, розрахувати при цьому коефіцієнт обертання робочої сили по прийому і звільненню

Показники	поточний рік	звітний рік
1. Вибуло працівників з підприємства, чол.	60	82
2. Прийнято на підприємство, чол.	62	72
3. Середньоспискове число працівників, чол.	234	224
4. Коефіцієнт оборотності робочої сили по звільненню		
5. Коефіцієнт оборотності робочої сили по прийняттю		

Тема 7. Аналіз собівартості продукції (послуг)	
<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування відповідей за темою.</p> <p><u>Дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які завдання розв'язують при аналізі собівартості продукції? 2. Які показники собівартості та джерела інформації ви знаєте? 3. Порядок вивчення собівартості за статтями витрат та елементами. 4. Як проаналізувати матеріальні витрати у складі собівартості окремих видів продукції? 5. Як проаналізувати витрати на оплату праці та інші затрати? 6. Які чинники впливають на собівартість окремих видів продукції? 7. Порядок визначення резервів зниження собівартості продукції. <p>Тести:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Витрати по відрядженнях відносяться до: <ol style="list-style-type: none"> а) прямим витратам; б) непрямим витратам; в) витратам по звичайних видах діяльності; г) позареалізаційних витрат. 2. Якщо рівень витрат на 1 грн. товарної продукції нижче за одиницю те: <ol style="list-style-type: none"> а) виробництво продукції є рентабельним; б) збитковим; в) рентабельність дорівнює 0; г) немає вірної відповіді. 3. Класифікація витрат за окремими статтями витрат відповідає на питання: <ol style="list-style-type: none"> а) яку питому вагу займають окремі елементи витрат в загальній їх сумі; б) на які цілі використовуються види витрат; в) як змінюються витрати за певний період; г) які зміни загальної суми витрат. 4. Резерв скорочення витрат на вміст основних засобів за рахунок реалізації, передачі в довгострокову оренду, консервації і списання непотрібних, зайвих, невживаних будівель, машин, устаткування визначається: <ol style="list-style-type: none"> а) множенням залишкової їх вартості на норму амортизації; б) множенням первинної їх вартості на норму амортизації; в) множенням відновної їх вартості на норму амортизації; г) вартістю їх реалізації. 5. Економію витрат по оплаті праці в результаті впровадження організаційно-технічних заходів можна розрахувати шляхом: <ol style="list-style-type: none"> а) множення різниці між трудомісткістю продукції до впровадження і після впровадження відповідних подій на планований рівень середньочасової оплати праці і на планований обсяг виробництва; б) множення різниці між трудомісткістю продукції звітного і базисного року на планований рівень середньогодинної оплати праці і на планований об'єм виробництва; 	<p>17(с.521-540), 34(с.305-315), 35 (с.55-81)</p>

- в) множення різниці між трудомісткістю продукції до впровадження і після впровадження відповідних подій на фактичний обсяг виробництва;
г) вірного варіанту відповіді немає.

6. До постійних витрат відносять:

- а) орендну плату;
б) витрати на рекламу;
в) амортизацію будівель і устаткування;
г) витрати на сировину і матеріали.

7. Разом з випуском продукції зростають:

- а) змінні витрати;
б) постійні витрати;
в) валові витрати;
г) вірного варіанту відповіді немає.

8. З розрахунку на одиницю продукції постійні витрати:

- а) пропорційні;
б) дегресивні;
в) прогресивні;
г) не змінюються.

9. Щоб визначити економію або перевитрату по змінних витратам необхідно фактичний рівень витрат зіставити з:

- а) плановим;
б) плановим, скоректованим на відсоток зміни об'єму виробництва;
в) плановим, скоректованим на відсоток зміни об'єму реалізації;
г) фактичними витратами за минулий рік.

Завдання 1.

Використовуючи дані табл. № 1, проаналізуйте зміни в накладних витратах при імпорті кукурудзяної олії українською фірмою на умовах постачання Інкотермс 2000-РОВ (Мексиканська затока) в 2005 році та імпорту РОВ (Хьюстон США) роках, визначивши:

- 1) зміну загальних накладних витрат при імпорті НВ ім;
- 2) фактори, які в найбільшій мірі вплинули на зміну витрат з перевезення.

За результатами розрахунків заповніть табл. № 2 та 3 та зробіть відповідні висновки.

Таблиця 1

Загальні показники

№ пор.	Показники	Одиниці виміру	2005 рік	2006 рік
1	Кількість / вага (К ім.)	тис. тонн	50 000	45000
2	Витрати з перевезення (фрахт) (Вфр.ім)	млн. грн.	137,50	140,00
3	Відстань перевезення	км.	6000	5000
4	Витрати з розвантаження (Врозв.)	грн.	160000	14000
5	Витрати на митне очищення вантажу при імпорті грн. (В м.о.ім)	грн.	300000	425 000

Таблиця 2

Зміна загальних накладних витрат

Зміна загальних накладних витрат з експорту за рахунок	Загалом	Витрати з перевезення (фрахт) (Вфр. Ім)	Митного очищення вантажу при імпорті грн (В м.о.Ім)	Витрати з розвантаження (Врозв.)
Абсолютний розмір відхилення				

Таблиця 3

Абсолютний розмір відхилення

Абсолютний розмір відхилення	Загалом	За рахунок кількості	Абсолютний розмір відхилення	Загалом
Зміни у витратах із зберігання на складі експортера (Взб.ех)			Зміни у витратах із зберігання на складі експортера (Взб.ех)	

Тема 8. Аналіз доходів підприємств

14,15,20,28,35

Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.

Вивчення лекційного матеріалу та конспектування відповідей за темою.

Дати відповіді на питання у вигляді конспекту:

1. Вивчення ступеня участі окремих підрозділів підприємства у формуванні його доходів.
2. Основні фактори, що впливають на зміну доходів: обсяг реалізованої продукції (послуг) і середній тариф (ціна) одиниці продукції (послуг).
3. Аналітичні показники – індикатори, що використовуються у процесі аналізу доходів.
4. Порівняльний аналіз показників – індикаторів доходів.

Завдання 1

Компанія «Шарк» випускає печиво «Східне». Ціна за одиницю продукції на ринку - 90 грн. Змінні витрати по калькуляції собівартості одиниці продукції - 50 грн., постійні витрати підприємства - 20000 грн.

Визначити:

1. Ринок за даною ціною може прийняти 700 одиниць.

Яке Ваше рішення:

- не випускати дану продукцію;
- випустити потрібну для ринку кількість продукції; який в даному випадку буде прибуток.

2. Компанія хоче отримати прибуток у розмірі 100 тис. грн. Яка кількість продукції підприємству необхідно виробляти?

3. Визначити:

	<ul style="list-style-type: none"> – маржинальний дохід; – точку беззбиткової (поріг рентабельності) <p>4. Підприємство випускає 500 шт. виробів за ціною 1 тис. грн. за штуку. Все, що виробляється, збувається, незавершеного виробництва немає. Виручка рівна 500 тис. грн. Постійні витрати складають 100 тис. грн.. Змінні витрати рівні 200 грн. за штуку. Розрахуйте аналітичним.</p> <p>5. Фактичний випуск порівнянної товарної продукції за середньорічною собівартістю попереднього року склав 19894 дн. од., за плановою собівартістю звітного року 19845 дн. од., за фактичною собівартістю звітного року 19698 дн. од. Визначити зміну порівнянній продукції.</p> <p>6. Витрати на гривню товарної продукції в базисному році 76,23 коп., в звітному 75,82 коп. Визначити відсоток зниження витрат.</p> <p>7. Постійні витрати підприємства 210 дн. од. Змінні витрати на одиницю продукції 40 дн. од. Маржинальний дохід 10 дн. од. Визначити критичний об'єм продажів.</p> <p>8. Ціна одиниці продукції складає 250 дн. од. Змінні витрати складають 50 % від ціни. Постійні витрати за рік 750 дн. од. Визначити критичний об'єм продажів.</p> <p>9. Підкупна ціна виробу складає 60 дн. од. Змінні витрати па одиницю продукції 40 дн. од. Постійні витрати - 540 дн. од. Визначити критичний об'єм продажів.</p>	
Тема 9. Аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємств		
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування відповідей за темою.</p> <p><u>Дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як оцінюється фінансовий стан підприємства? 2. Які головні показники використовуються при вивченні платоспроможності? 3. Які причини виникнення фінансових укладень у роботі? 4. Як вивчаються активи підприємства на підставі балансу? 5. Які основні джерела майна? 6. Порядок розрахунку суми власних обігових коштів і оцінки їх достатності? 7. Як вивчається стан дебіторсько-кредиторської заборгованості? 8. Що розуміють під ліквідністю балансу? 9. Як розраховувати показники майбутньої платоспроможності? 10. Для чого складають порівняльний аналітичний баланс? 11. Визначити основні показники оборотності обігових коштів 12. Які основні чинники зміни тривалості одного обороту обігових коштів? <p><i>Тести:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняння показників фінансової звітності з даними попереднього періоду здійснюється методом: <ol style="list-style-type: none"> а) вертикального аналізу; б) горизонтального аналізу; в) трендового аналізу; г) факторного аналізу. 2. Ознакою «доброго» балансу є: 	<p>4, 5, 16, 14 (с.327-495), 21 (с.227-289), 33 (с.65-105),</p>

<p>а) власний капітал організації повинен перевищувати позичальний, і темпи його зростання повинні бути вищими, ніж темпи росту позичкового капіталу;</p> <p>б) частка власних засобів в активах повинна бути менше 10%;</p> <p>в) темпи приросту дебіторської заборгованості повинні значно перевищувати темпи зростання кредиторської заборгованості;</p> <p>г) всі варіанти вірні.</p> <p>3. Власний капітал підприємства знаходиться:</p> <p>а) у 1 розділі балансу;</p> <p>б) у 2 розділі балансу;</p> <p>в) у 3 розділі балансу;</p> <p>г) у додатку до балансу.</p> <p>4. Бухгалтерський баланс складається з:</p> <p>а) 2-х розділів;</p> <p>б) 3-х розділів;</p> <p>в) 4-х розділів;</p> <p>г) 5-ох розділів.</p> <p>5. Для визначення величини позикового капіталу слід підсумовувати:</p> <p>а) позаоборотні активи і оборотні активи;</p> <p>б) оборотні активи і капітал і резерви;</p> <p>в) капітал і резерви і короткострокові зобов'язання;</p> <p>г) довгострокові зобов'язання і короткострокові зобов'язання.</p> <p>6. Під ліквідністю підприємства розуміється:</p> <p>а) короткострокова заборгованість банку;</p> <p>б) здатність підприємства розрахуватися із заборгованістю банку;</p> <p>в) здатність підприємства розрахуватися з своїми довгостроковими зобов'язаннями;</p> <p>г) здатність підприємства розрахуватися із зобов'язаннями.</p> <p>7. Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається:</p> <p>а) як відношення поточних активів до суми господарських коштів (капіталу);</p> <p>б) як відношення поточних активів до поточних зобов'язань;</p> <p>в) як відношення грошових коштів до поточних зобов'язань;</p> <p>г) як відношення запасів і витрат до функціонуючого капіталу.</p> <p>8. Наявність власних оборотних коштів по балансу визначається таким чином:</p> <p>а) з суми підсумків 3 і 4 розділів відняти підсумок 1 розділу;</p> <p>б) з підсумку 4 розділу відняти підсумок 1 розділу;</p> <p>в) з підсумку 2 розділу відняти підсумок 4 розділу;</p> <p>г) з підсумку 1 розділу активу відняти підсумок 1 розділу пасиву.</p> <p>9. Коефіцієнт автономії визначається:</p> <p>а) як відношення власного капіталу до залучених засобів;</p> <p>б) як відношення господарських засобів до суми власних коштів;</p> <p>в) як відношення власного капіталу до загальної суми господарських</p>	
---	--

<p>засобів;</p> <p>г) як відношення залученого капіталу до суми господарських коштів.</p> <p>10. З погляду постачальників цікавий показник:</p> <p>а) загальний коефіцієнт покриття;</p> <p>б) коефіцієнт маневреності власного капіталу;</p> <p>в) коефіцієнт абсолютної ліквідності;</p> <p>г) проміжний коефіцієнт покриття.</p> <p>11. Коефіцієнт покриття розраховується:</p> <p>а) як відношення поточних активів до суми господарських коштів (капіталу);</p> <p>б) як відношення поточних активів до поточних зобов'язань;</p> <p>в) як відношення грошових коштів до поточних зобов'язань;</p> <p>г) як відношення запасів і витрат до функціонуючого капіталу.</p> <p>12. Коефіцієнт, що характеризує наявність власних оборотних коштів у підприємства, необхідних для його фінансової стійкості:</p> <p>а) загальний показник платоспроможності;</p> <p>б) коефіцієнт абсолютної ліквідності;</p> <p>в) коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами;</p> <p>г) коефіцієнт поточної ліквідності.</p> <p>13. Коефіцієнт встановлення платоспроможності, що приймає значення менше 1,0 за півріччя свідчить:</p> <p>а) про наявність реальної можливості відновити платоспроможність ;</p> <p>б) про наявність реальної можливості втратити платоспроможність;</p> <p>в) про відсутність реальної можливості відновити платоспроможність;</p> <p>г) про втрату платоспроможності.</p> <p>14. Коефіцієнт фінансового ліверіджа показує:</p> <p>а) на скільки відсотків збільшується собівартість при збільшенні виручки від реалізації на 1%;</p> <p>б) на скільки відсотків збільшується прибуток при збільшенні виручки від реалізації на 1%;</p> <p>в) на скільки відсотків збільшується чистий прибуток при збільшенні прибутку на 1%;</p> <p>г) жодна з приведених відповідей не є вірною.</p> <p>15. Ефект фінансового важеля характеризує:</p> <p>а) збільшення рентабельності власних засобів завдяки використанню позикових засобів;</p> <p>б) збільшення рентабельності позикових засобів завдяки використанню власних засобів;</p> <p>в) збільшення рентабельності засобів підприємства завдяки використанню позикових засобів;</p> <p>г) жодна з приведених відповідей не є вірною.</p> <p>16. Для акціонерних суспільств чистий оборотний капітал відповідає:</p> <p>а) реальному власному капіталу;</p> <p>б) власним оборотним коштам;</p> <p>в) чистим оборотним активам;</p>	
---	--

	<p>г) поточним активам.</p> <p>17. Рівень операційного важеля рівний:</p> <p>а) добутку маржинального доходу на прибуток;</p> <p>б) приватному відділку маржинального доходу на прибуток;</p> <p>в) приватному відділку прибутку на маржинальний дохід;</p> <p>г) жодна з приведених відповідей не є вірною.</p> <p>18. Сума дивідендів, нарахованих акціонерам підприємства, впливає на величину його чистих активів таким чином:</p> <p>а) збільшує вартість чистих активів;</p> <p>б) зменшує вартість чистих активів;</p> <p>в) не враховується при визначенні вартості чистих активів;</p> <p>г) іноді збільшує, а іноді зменшує вартість чистих активів.</p> <p style="text-align: center;"><u>Завдання 1</u></p> <p>Визначте показник рентабельності власних засобів, якщо на початку року сума власних коштів склала 7093,7 тис. грн., в кінці роки 6784,2 тис. грн., балансовий прибуток 3788,0 тис. грн.</p> <p style="text-align: center;"><u>Завдання 2</u></p> <p>Визначте показник рентабельності виробничих засобів, якщо на початок року вартість основних засобів склала 5420 тис. грн., матеріальних оборотних коштів 36782 тис. грн., на кінець року відповідно 57223 тис. грн., 32209 тис. грн., балансовий прибуток 37889 тис. грн.</p>	
	Тема 10. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування відповідей за темою.</p> <p style="text-align: center;"><u>Дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</u></p> <p>1. Назвіть основні задачі і джерела даних для аналізу зовнішньоекономічної діяльності.</p> <p>2. Як проводиться аналіз обсягів, динаміки та структури експортних операцій?</p> <p>3. Як проводиться аналіз ефективності і зовнішньоторгівельних операцій?</p> <p>4. Як проводиться аналіз обігу коштів в експортно – імпорتنих операціях?</p> <p>5. Як здійснюється обґрунтування оптимальної структури експорту – імпорту?</p> <p style="text-align: center;"><i>Тести:</i></p> <p>1. Поняття про інвестиції – це:</p> <p>а) надання грошових коштів або майна в без відшкодувальне користування;</p> <p>б) накопичення грошових коштів з метою подальшого вкладення їх в бізнес;</p> <p>в) вкладення засобів з метою отримання економічної вигоди протягом певного періоду;</p> <p>г) вкладення засобів з метою отримання товарів.</p> <p>2. Довгострокові інвестиції відображаються:</p> <p>а) у першому розділі бухгалтерського балансу;</p> <p>б) у другому ----- // ----- // ----- // ----- ;</p> <p>в) у третьому ----- // ----- // ----- // ----- ;</p>	<p>14,15, 18,20, 24 (с.215-327), 31 (с.7-37, с.48-65), 35</p>

г) у формі №2 «Звіт про фінансові результати».

3. По об'єктах вкладення інвестиції діляться на :

- а) реальні (капітальні) і фінансові;
- б) довгострокові і короткострокові;
- в) валові і чисті;
- г) немає вірного варіанту відповіді.

4. Ефективність інвестиційної діяльності характеризує:

- а) номінальна ціна акції;
- б) поточна вартість суми повернення платежу;
- в) розмір дивіденду;
- г) окупність, чистий приведений ефект, індекс рентабельності.

5. Одним з показників ретроспективної оцінки ефективності реальних інвестицій є:

- а) термін окупності інвестицій;
- б) собівартість продукції;
- в) об'єм реалізованої продукції;
- г) інвестиції в цінні папери інших організацій.

6. При прогнозуванні ефективності інвестиційних проектів важливою проблемою є :

- а) ріст цін у зв'язку з інфляцією;
- б) поточна вартість доходів;
- в) очікуємо сума прибутку;
- г) собівартість.

7. Оцінка ефективності довгострокових фінансових вкладень виробника:

- а) співставленням суми отриманого доходу від даного виду інвестицій з середньорічною сумою даного виду активу;
- б) співставленням середньорічної суми даного виду активу й суми отриманого доходу;
- в) співставленням структури цінних паперів та рівня доходності кожного виду;
- г) немає вірної відповіді.

Завдання 1

Вимагається визначити значення показника норми рентабельності інвестицій (JRR) для проекту, розрахованого на три роки, вимагаючого інвестицій у розмірі 10 млн. грн. і що має передбачувані грошові надходження у розмірі 3 млн. грн, 4 млн. грн., 7 млн. грн.

Завдання 2

Очікується, що результатом передбачуваного інвестиційного проекту, життєвий цикл, якого складе 7 років, стануть наступні грошові потоки після податків:

- 1-й рік – 10000 грош. од.
- 2-й рік - 15000 грош. од.
- 3-й рік - 15000 грош. од.
- 4-й рік - 20000 грош. од.
- 5-й рік - 15 000 грош.од.

	6-й рік - 10000 грош.од. 7-й рік - 5000 грош. од. Необхідно розрахувати: - чисту поточну вартість, якщо ставка дисконтування рівна 10%, 16%. - внутрішню норму окупності (прибутковість) пропонованого проекту.	
	Тема 11. Особливості аналізу зовнішньоекономічної діяльності	
	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування відповідей за темою.</p> <p><u>Дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Назвіть основні задачі і джерела даних для аналізу фінансових результатів. 2. Дайте характеристику основних показників прибутку і порядок їх розрахунку. 3. В чому сутність методики впливу чинників на зміну суми прибутку від реалізації продукції в цілому по підприємству і окремим видам продукції. 4. Які чинники визначають рівень середньореалізаційних цін і як розраховують їх вплив? 5. Як проводиться аналіз операційних і позареалізаційних результатів? 6. Охарактеризуйте основні показники рентабельності і методику їх розрахунку. 7. Запишіть факторну модель і методику розрахунку впливу чинників на зміну рівня рентабельності продукції, обігу і сукупного капіталу. 8. Назвіть основні джерела резервів збільшення прибутку і вкажіть методику їх розрахунку. 9. Запишіть алгоритм розрахунку визначення резервів підвищення рівня рентабельності. <p><i>Тести:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняння показників фінансової звітності з даними попереднього періоду здійснюється методом: <ol style="list-style-type: none"> а) вертикального аналізу; б) горизонтального аналізу; в) трендового аналізу; г) факторного аналізу. 2. Ознакою « доброго » балансу є: <ol style="list-style-type: none"> а) власний капітал організації повинен перевищувати позичальний, і темпи його зростання повинні бути вищими, ніж темпи росту позичкового капіталу; б) частка власних засобів в активах повинна бути менше 10%; в) темпи приросту дебіторської заборгованості повинні значно перевищувати темпи зростання кредиторської заборгованості; г) всі варіанти вірні. 3. Власний капітал підприємства знаходиться: <ol style="list-style-type: none"> а) у 1 розділі балансу; б) у 2 розділі балансу; в) у 3 розділі балансу; г) у додатку до балансу. 4. Бухгалтерський баланс складається з: 	16, 17, 24 (с.327-495), 31 (с.227-289), 33 (с.65-105)

<p>а) 2-х розділів; б) 3-х розділів; в) 4-х розділів; г) 5-ох розділів.</p> <p>5. Для визначення величини позикового капіталу слід підсумовувати: а) позаоборотні активи і оборотні активи; б) оборотні активи і капітал і резерви; в) капітал і резерви і короткострокові зобов'язання; г) довгострокові зобов'язання і короткострокові зобов'язання.</p> <p>6. Під ліквідністю підприємства розуміється: а) короткострокова заборгованість банку; б) здатність підприємства розрахуватися із заборгованістю банку; в) здатність підприємства розрахуватися з своїми довгостроковими зобов'язаннями; г) здатність підприємства розрахуватися із зобов'язаннями.</p> <p>7. Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається: а) як відношення поточних активів до суми господарських коштів (капіталу); б) як відношення поточних активів до поточних зобов'язань; в) як відношення грошових коштів до поточних зобов'язань; г) як відношення запасів і витрат до функціонуючого капіталу.</p> <p>8. Наявність власних оборотних коштів по балансу визначається таким чином: а) з суми підсумків 3 і 4 розділів відняти підсумок 1 розділу; б) з підсумку 4 розділу відняти підсумок 1 розділу; в) з підсумку 2 розділу відняти підсумок 4 розділу; г) з підсумку 1 розділу активу відняти підсумок 1 розділу пасиву.</p> <p>9. Коефіцієнт автономії визначається: а) як відношення власного капіталу до залучених засобів; б) як відношення господарських засобів до суми власних коштів; в) як відношення власного капіталу до загальної суми господарських засобів; г) як відношення залученого капіталу до суми господарських коштів.</p> <p>10. З погляду постачальників цікавий показник: а) загальний коефіцієнт покриття; б) коефіцієнт маневреності власного капіталу; в) коефіцієнт абсолютної ліквідності; г) проміжний коефіцієнт покриття.</p> <p>11. Коефіцієнт покриття розраховується: а) як відношення поточних активів до суми господарських коштів (капіталу); б) як відношення поточних активів до поточних зобов'язань; в) як відношення грошових коштів до поточних зобов'язань; г) як відношення запасів і витрат до функціонуючого капіталу.</p>	
---	--

12. Коефіцієнт, що характеризує наявність власних оборотних коштів у підприємства, необхідних для його фінансової стійкості:

- а) загальний показник платоспроможності;
- б) коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- в) коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами;
- г) коефіцієнт поточної ліквідності.

13. Коефіцієнт встановлення платоспроможності, що приймає значення менше 1,0 за півріччя свідчить:

- а) про наявність реальної можливості відновити платоспроможність ;
- б) про наявність реальної можливості втратити платоспроможність;
- в) про відсутність реальної можливості відновити платоспроможність;
- г) про втрату платоспроможності.

14. Коефіцієнт фінансового ліверіджа показує:

- а) на скільки відсотків збільшується собівартість при збільшенні виручки від реалізації на 1%;
- б) на скільки відсотків збільшується прибуток при збільшенні виручки від реалізації на 1%;
- в) на скільки відсотків збільшується чистий прибуток при збільшенні прибутку на 1%;
- г) жодна з приведених відповідей не є вірною.

15. Ефект фінансового важеля характеризує:

- а) збільшення рентабельності власних засобів завдяки використанню позикових засобів;
- б) збільшення рентабельності позикових засобів завдяки використанню власних засобів;
- в) збільшення рентабельності засобів підприємства завдяки використанню позикових засобів;
- г) жодна з приведених відповідей не є вірною.

16. Для акціонерних суспільств чистий оборотний капітал відповідає:

- а) реальному власному капіталу;
- б) власним оборотним коштам;
- в) чистим оборотним активам;
- г) поточним активам.

17. Рівень операційного важеля рівний:

- а) добутку маржінального доходу на прибуток;
- б) приватному відділку маржінального доходу на прибуток;
- в) приватному відділку прибутку на маржінальний дохід;
- г) жодна з приведених відповідей не є вірною.

18. Сума дивідендів, нарахованих акціонерам підприємства, впливає на величину його чистих активів таким чином:

- а) збільшує вартість чистих активів;
- б) зменшує вартість чистих активів;
- в) не враховується при визначенні вартості чистих активів;
- г) іноді збільшує, а іноді зменшує вартість чистих активів.

Завдання 1

Використовуючи дані табл. № 1, проаналізуйте зміни в ефективності експорту оцинкованого листа фірмою ВАТ «Запоріжсталь» (м. Запоріжжя, Україна) до Польщі у 2007 році порівняно з 2006 роком, визначивши:

- 1) зміни в ефективності експорту;
- 2) факторний вплив на зміну рівня ефективності експорту.

За результатами розрахунків заповніть табл. № 2 та зробіть відповідні висновки.

Таблиця 1

Умовні дані для розрахунків

№ пор.	Показники	Період	
		2006	2007
1	Вага (к-сть) вантажу тонн (Кех)	150 000	140 000
2	Витрати зі зберігання на складі експортера грн (Взб.ех.)	2250 000	2140 000
3	Витрати з навантаження при експорті грн (Внав.ех)	12100 000	12 060 000
4	Витрати з перевезення (фрахт) при експорті Впр. (фр ех.) дол. США	11250 000	10150 000
5	Витрати на митне очищення вантажу при експорті грн (В м.о.ех)	19 000000	18750000
6	Ціна контракту дол. США/тонна при експорті (Ц.ктр.ех)	500,0	450,0
7	Відпускна ціна при експорті (Вд.ціна ех) грн/тонна	1428,0	1540,0
8	Страховання дол. США	4 500000	4000000
9	Умови постачання	CIF (Гданськ)	FAS (Київ)
10	Курс гривні до дол.. США (Кв)	5,05	5,00

Таблиця 2

Зміна ефективності

Приріст						
в тому числі за рахунок змін						
Всього	К-сті Кех.	Ціни контракту Ц ктр.ех	Накладних витрат в іноземній валюті НВ ех.ін.вал.	Курсу валюти Кв	Відпускної ціни Вд.ціна ех	Накладних витрат в національній валюті НВ ех.нац.вал.

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Аналіз доходності інвестицій в облігації
2. Система показників, що характеризує інвестиційну привабливість підприємства.
3. Аналіз необхідного обсягу та джерел фінансування виробничих інвестицій.
4. Формування і регулювання фінансових інвестицій.
5. Оцінка ефективності виробничих і фінансових інвестицій.
6. Чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень і фінансових інвестицій.
7. Інструменти державного стимулювання ЗЕД.
8. Класифікація зовнішньоторговельних операцій.
9. Торгівля змагального типу в ЗЕД
10. Основні показники ефективності зовнішньої торгівлі.
11. Визначення ефективності інвестиційної зовнішньоекономічної діяльності.

6. Методи навчання

З метою забезпечення кращого засвоєння студентами поточного матеріалу передбачається під час проведення лекції максимально тісно пов'язувати цей матеріал з реальним життям, наповнювати його конкретним змістом, відображати в ньому всі активні зміни, які відбуваються у системі бухгалтерського обліку.

Для збільшення інтересу здобувачів вищої освіти до процесу навчання і підвищення їх уваги передбачається провести дискусії за певними темами. При аналізі найбільш гострих та проблематичних питань планується застосовувати метод “мозкового штурму”.

Окрім того, передбачається проведення проблемної лекції з використанням банку візуального супроводження, коли студенти мають можливість розглянути бухгалтерські документи, форми звітності.

При проведенні практичних занять за всіма темами передбачено організовувати бесіди по окремих питаннях теми, що розглядається на занятті, порівнювати теоретичний матеріал з реальними подіями, що відбуваються у світі та Україні, обговорювати найоптимальніші шляхи виходу із скрутних положень за різних економічних умов, що панують у суспільстві.

При вивченні дисципліни використовується метод презентації. Для участі в такому практичному занятті студенти готують інформацію щодо різних методів ті прийомів господарського аналізу при різних формах господарювання і в різних країнах, визначають переваги та недоліки побудови їх, застосування у різних країнах та презентують на практичному занятті.

При проведенні практичних занять передбачено здійснювати аналіз реального стану організації та методики аналізу в Україні, проводити різні розрахункові роботи з метою засвоєння основних методів, що дасть можливість студентам якомога більше наблизитися до реальної практики на підприємствах, моделювати ситуативні задачі, вирішувати тематичні задачі.

Під час самостійної роботи здобувачі вищої освіти готують реферати за актуальними темами, також передбачається, що студенти після виконання їх готувлять доповідь для публічного обговорення в аудиторії та проведення дискусії.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Визначити предмет, зміст, об'єкт, суб'єкт та рівень проведення аналізу діяльності підприємств міського господарства.
2. Обґрунтуйте роль і значення проведення фінансово-економічного аналізу у вивченні діяльності підприємства міського господарства.
3. Визначити мету, основні функції та завдання проведення фінансовоекономічного аналізу діяльності підприємства міського господарства.
4. Дайте узагальнюючу оцінку основним вимогам (принципам), що пред'являються до проведення аналізу діяльності підприємств міського господарства.
5. Дайте визначення терміну „метод економічного аналізу” і назвіть його характерні особливості.
6. Інтерпретуйте поняття загальної та часткової методики фінансовоекономічного аналізу діяльності підприємств міського господарства.
7. Поясніть суть і необхідність використання економіко-статистичних моделей в аналітичних дослідженнях.
8. Дайте характеристику основним прийомам (способам) фінансовоекономічного аналізу, які використовуються при вивченні діяльності підприємств міського господарства.
9. Визначте, за якими ознаками класифікують фактори, що впливають на зміну результатів діяльності підприємств міського господарства.
10. Обґрунтуйте основні напрямки застосування прийому порівняння показників в аналітичних дослідженнях.
11. Поясніть суть, значення та сферу використання прийому деталізації показників в аналітичних дослідженнях.
12. Розкрийте суть, значення та сферу використання балансового (сальдового) прийому в економічному аналізі діяльності підприємств міського господарства.
13. Поясніть суть, значення та сферу використання прийому статистичних групувань в аналізі діяльності підприємств міського господарства.

14. Обґрунтуйте основні напрямки застосування способу перерахунку показників в аналізі діяльності підприємств міського господарства.

15. Розкрийте суть, значення та сферу використання абсолютних і відносних величин (показників) в аналітичних дослідженнях підприємства.

16. Поясніть суть методу середніх величин та особливості його використання при аналізі діяльності підприємств міського господарства.

17. Розкрийте суть, значення та сферу використання прийому „ряди динаміки” при дослідженні закономірностей зміни показників діяльності підприємств міського господарства.

18. Поясніть суть способу зіставлення паралельних рядів та особливості його використання при вивченні взаємозв'язків між економічними явищами та процесами.

19. Обґрунтуйте значення та сферу використання індексного методу при аналізі діяльності підприємств міського господарства.

20. Розкрийте суть методу ланцюгових підстановок, його модифікацій та сферу їх використання в фінансово-економічному аналізі діяльності підприємств міського господарства.

21. Поясніть суть, значення та сферу використання вибіркового методу при аналітичних дослідженнях діяльності підприємств міського господарства.

22. Визначити суть методу експертних оцінок та сферу його використання в економічному аналізі діяльності підприємства.

23. Поясніть методику побудови схематичних і математичних факторних моделей узагальнюючих показників діяльності підприємств міського господарства (назвіть типи таких моделей і визначте сферу їх застосування в аналітичних дослідженнях).

24. Розкрийте суть, завдання та методику проведення факторного аналізу узагальнюючих показників діяльності підприємства.

25. Визначте основні напрямки використання графічного і табличного способів відображення аналітичних даних в аналізі господарської діяльності підприємств.

26. Назвіть види економічного аналізу та характеризуйте їх за різними ознаками.

27. Охарактеризуйте види економічного аналізу за функціями та способами їх проведення.

28. Дайте характеристику інформаційної бази аналітичних досліджень.

29. Розкрийте роль, зміст і основні етапи організації аналітичної роботи.

30. Охарактеризуйте основні форми узагальнення та оформлення результатів фінансово-економічного аналізу діяльності підприємств міського господарства.

31. Розкрийте значення, основні завдання, інформаційну базу, аналітичні показники (вимірники) продукції (робіт, послуг) техніко-економічного аналізу виробничої програми підприємств міського господарства.

32. Охарактеризуйте загальну методику аналізу виконання виробничої програми підприємств міського господарства.

33. Розкрийте загальну методику розрахунку впливу техніко-економічних факторів на зміну обсягу виробництва та реалізації продукції (робіт, послуг).

34. Обґрунтуйте методику розрахунку впливу трудових факторів на зміну показників виробничої програми підприємств міського господарства.

35. Охарактеризуйте методику розрахунку впливу техніко-експлуатаційних факторів на зміну показників виробничої програми підприємств міського електротранспорту.

36. Поясніть методику обчислення впливу окремих чинників на зміну показника виробничої програми водопровідного підприємства „обсяг реалізованої води споживачам” (побудуйте та обґрунтуйте структурнологічну факторну модель цього показника).

37. Розкрийте методику факторного аналізу показника виробничої програми готелю „кількість ліжок-діб, наданих населенню” (побудуйте та обґрунтуйте структурно-логічну факторну модель цього показника).

38. Поясніть методику аналізу складу і структури наданих послуг за їх асортиментом та обґрунтуйте розрахунок впливу структурного чинника (структурних зрушень) на виконання виробничої програми підприємств міського житлово-комунального господарства.

39. Аналіз і оцінка ритмічності роботи комунального підприємства (назвіть та прокоментуйте методику обчислення аналітичних показників, що використовуються для оцінки ритмічності виробничого процесу).

40. Визначте основні напрямки, за якими проводиться аналіз основних фондів комунальних підприємств.

41. Розкрийте методику аналізу динаміки, складу, структуру, руху, технічного стану та ефективності використання основних фондів підприємства.

42. Охарактеризуйте методику аналізу динаміки, складу, структури, технічного стану та ефективності використання виробничого устаткування підприємства за різними ознаками.

43. Поясніть методику факторного аналізу фондівіддачі основних фондів (побудуйте та обґрунтуйте факторну модель цього показника).

44. Прокоментуйте методику факторного аналізу рентабельності основних фондів (побудуйте та обґрунтуйте факторну модель цього показника).

45. Розкрийте методику розрахунку впливу виробничого устаткування та ефективності його використання на зміну обсягу виробництва продукції (обґрунтуйте схематичну та математичну модель взаємозв'язку відповідних аналітичних показників).

46. Охарактеризуйте методику розрахунку впливу основних фондів та ефективності їх використання на зміну обсягу виробництва продукції (послуг) комунальних підприємств (побудуйте схему та математичну модель взаємозв'язку відповідних аналітичних показників).

47. Дайте оцінку озброєності праці основними фондами (назвіть та прокоментуйте методику розрахунку аналітичних показників, що використовуються для такої оцінки).

48. Розкрийте методику аналізу ефективності використання земельної площі, зайнятої аналізованим підприємством (обґрунтуйте схематичну та математичну модель взаємозв'язку).

49. Охарактеризуйте загальну методику аналізу динаміки, укомплектованості, складу, структури, руху та ефективності використання чисельності працівників підприємства за різними ознаками.

50. Прокоментуйте методику аналізу ефективності використання робочого часу працівників підприємства (назвіть та поясніть методику обчислення відповідних показників, що використовуються у процесі такого аналізу).

51. Розкрийте методику розрахунку впливу трудового та технічного потенціалу підприємства на кінцеві результати його роботи: обсяг виробництва продукції (послуг), дохід та прибуток (побудуйте та обґрунтуйте схематичну і математичну модель цих показників для їх факторного аналізу).

52. Поясніть методику факторного аналізу показників продуктивності праці (обґрунтуйте математичні факторні моделі цих показників).

53. Визначить основні напрямки аналізу собівартості продукції (робіт, послуг) комунальних підприємств за окремими ознаками.

54. Охарактеризуйте методику факторного аналізу окремих економічних елементів операційних витрат на виробництво продукції (робіт, послуг).

55. Розкрийте загальну методику аналізу доходів підприємств міського житлово-комунального господарства.

56. Прокоментуйте методику факторного аналізу доходів окремих комунальних підприємств.

57. Охарактеризуйте основні напрямки аналізу прибутку та рентабельності підприємств міського господарства.

58. Обґрунтуйте методику факторного аналізу прибутку окремих підприємств міського житлово-комунального господарства (побудуйте схематичну та математичну факторну модель цього показника стосовно житлового підприємства міського електротранспорту, водопроводу, каналізації, теплових, електричних та газових мереж, готелю та ін..)

59. Поясніть суть маржинального підходу до аналізу доходу та прибутку підприємства (побудуйте та обґрунтуйте схематичну і математичну модель цих показників з точки зору їх маржинального аналізу).

60. Висвітліть основні напрямки аналізу фінансового стану підприємства.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських,

практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувачем вищої освіти з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач вищої освіти, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр}}{2} + \frac{\text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується

поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках курсантів (здобувачів вищої освіти, слухачів), екзаменових книжках. **Присутність здобувачів вищої освіти на проведенні підсумкового контролю (залік) обов'язкова.** Якщо студент не з'явився на підсумковий контроль (екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамену), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамену), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку).

$$\text{Підсумкові бали на навчальній дисципліні} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (заліку) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється навчально-науковими інститутами (факультетами). Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувачам вищої освіти, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі вищої освіти, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно (“зараховано”)	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82 – 89	Добре (“зараховано”)	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
75 – 81		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
68 – 74	Задовільно (“зараховано”)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 67		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
35 – 59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1 – 34		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна література:

1. Бенджамин А.М. Аналіз цінних паперів. Навчальний посібник – К.:Ліра-К, 2015 – 880 с.
2. Давидов Г.М. Стратегічний аналіз. Навчальний посібник / Давидов Г.М., Малахова В.М., Молонець О.А. – 2-ге видання – К.: Знання, 2014. – 389 с.
3. Іваненко В.О., Новіченко Л.С. Аналіз господарської діяльності. Практикум. Начальний посібник – К., 2015. – 164 с.
4. Портна О.В. Аналіз господарської діяльності. Начальний посібник / Портна О.В, Єрмолова Н.М. – К.: Патерик, 2015. – 312 с.
5. Сіменко І.В. Аналіз господарської діяльності. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 384 с.
6. Тринька Л.Я. Економічний аналіз. Навчально-методичний посібник. – К.: Алерта, 2016. – 568 с.

Допоміжна література:

7. Акули М.В. Теория анализа хозяйственной деятельности: Ответы на экзаменационные вопросы / 2-е изд. – Мн.: ТетраСистемс, 2009. – 112 с.
7. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности. / Под ред. В.И. Стражева. – Мн.: Вышэйшая школа, 1998. – 356 с.
8. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности: Учебник / Н.А. Русак, В.И. Стражев, О.Ф. Мигун и др. – Мн.: Выш. шк., 1998. – 398 с.
9. Донцова Л.В. Анализ финансовой отчетности: Учебник. – 6-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательство «Дело и сервис», 2008. – 368 с.
10. Економічний аналіз. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти вузів. / За ред. проф. Бутинця Ф.Ф. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 680 с.
11. Ефимова О.В. Финансовый анализ. – 2-е изд., доп. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 320 с.
12. Ефремова О.В. Как анализировать финансовое положение предприятия: Практическое пособие. – М.: Бизнес-школа, 1994. – 120 с.
13. Житна І.П. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 1992. – 186 с.
14. Івахненко В.М., Горбаток М.І., Львовчкін В.С. Економічний аналіз: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: КНЕУ, 1999. – 176 с.
15. Калина А.В., Конева М.И. Современный экономический анализ и прогнозирование: Учеб. пособие для вузов. – 2-е. изд. – К., 1998. – 272 с.
16. Карлин, Томас П., Макмин, Альберт Р.Ш. Анализ финансовых отчетов: (На основе GAAP): Учебник: Пер. 4-го англ. изд. – М.: Изд. дом “ИНФРА-М”, 1998. – 447 с.
17. Ковалев А.И., Привалов В.П. Анализ финансового состояния предприятия. Издание 2-е, переработанное и дополненное. – М.: Центр

экономики и маркетинга, 1997. – 192 с.: ил.

18. Ковалев В.В. Сборник задач по финансовому анализу. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 124 с.

19. Ковальчук А.Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 326 с.

20. Косова Т.Д. Організація і методика економічного аналізу. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 258 с.

21. Комаринский Я., Яремчук І. Фінансово-інвестиційний аналіз. – К.: Українська Енциклопедія, 1996. – 350 с.

22. Ловінська Л.Г. Методика фінансового аналізу (зарубіжний досвід). – К.: Аудит-Інформ, 1993. – 22 с.

23. Мельничук Г.М. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности. – К.: Вища школа, 1990. – 318 с.

24. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 1999. – 132 с.

25. Мних Є.В. Економічний аналіз на промисловому підприємстві. – К.: Інститут змісту і методів навчання, 1996. – 236 с.

26. Мних Є.В., Буряк П.Ю. Економічний аналіз на промисловому підприємстві: Навчальний посібник. – Львів: Світ, 1998. – 208 с.

27. Олійник О.В. Економічний аналіз. Практикум. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти вузів. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 496 с.

28. Панков Д.А. Бухгалтерский учет и анализ в зарубежных странах. – Мн.: ИП “Экоперспектива”, 1998. – 238 с.

29. Практикум по учету и финансовому анализу / Д.А. Панков, Л.В. Пашковская, К.А.Шиманский, А.О. Якубович / Под ред. Д.А. Панкова, К.А. Шиманского – Мн.: ООО “Мисанта”, 1999. – 176 с.

30. Прокопенко І.Ф., Генін В.І. Методика і методологія економічного аналізу. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 430 с.

31. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: 2-е изд., перераб. и доп. – Мн.: ИП “Экоперспектива”, 1998. – 498 с.

32. Цал-Цалко Ю.С. Бухгалтерський звіт підприємства та його аналіз. – Житомир: ЖІТІ, 1998. – 200 с.

33. Шкарабан С.І. Економічний аналіз діяльності промислових підприємств та об'єднань. – Тернопіль: Тернопільська академія народного господарства, 1995. – 299 с.

34. Шпанковська Н.Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 328 с.

35. Хома У.Б., Турко В.В. Економічно-математичні методи аналізу діяльності підприємств. Навчально-методичний посібник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 328 с.

Інформаційні ресурси

1. www.oon.com.ua - Ukraine Business & Economy http
2. www.ukrstat.gov.ua Офіційний сайт Держкомстату України
3. www.rada.gov.ua - Офіційний сайт Верховної Ради України